ទស្សនាវដ្ដីវិទ្យាសាស្ត្រ

THE SCIENTIFIC JOURNAL

លេខ 2
VOL. 2

ការផ្សាយរបស់វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិកម្ពុជា The Publication of the International Relations Institute of Cambodia

ការណ៍ពិតជុំវិញការបង្កក ទំនាក់ទំនងការទូត រវាងកម្ពុជា និងថៃ

0645 8
ATB CENTER
$ 2.00

ភ្នំពេញ កម្ពុជា

ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩

មាតិកា

Table of Contents

- ការណ៍ពិតជុំវិញការបង្កកទំនាក់ទំនងការទូតរវាងកម្ពុជា និងថៃ........ 1
  The Truth over the Frozen Diplomatic Relations between Cambodia and Thailand
- សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ ពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កកទំនាក់ទំនងការទូតរវាងកម្ពុជា និងថៃ........12
  The Statement of the International Relations Institute of Cambodia dated 06 November 2009 regarding the Frozen Diplomatic Relations between Cambodia and Thailand
- ភាពតានតឹងរវាងចិន និងសហរដ្ឋអាមេរិកនៅសមុទ្រចិនខាងត្បូង........15
  Tension between China and the United States of America at South China Sea
- ការកសាងផែនការរចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តពាក់ព័ន្ធនឹងលំនៅឋាន........24
  Housing Physical Structure Planning
- បរិបទនយោបាយអន្តរជាតិក្នុងសង្គ្រាមវៀតណាម........31
  International Context in Vietnam War
- ការវិវត្តនៃតារាងពន្ធគយកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៣-២០០៧........38
  The Evolution of Cambodia's Tariff 1993-2007
- ស្វែងយល់ពីការគ្រប់គ្រងសហជីពនៅកម្ពុជា........43
  Understanding Labour Union Management in Cambodia
- បញ្ហាប្រឈមក្នុងការស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍រាជធានីភ្នំពេញ........47
  The Challenges in Rehabilitation and Development of Phnom Penh City
- វិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុនៅសហរដ្ឋអាមេរិក និងអឺរ៉ុប និងផលប៉ះពាល់ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ី........57
  Financial Crisis in the U.S. and Europe and Its Impact to Asian Economy
- ប្រវត្តិ និងការវិវត្តវិស័យឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជា........66
  History and Evolution of Higher Education in Cambodia

ទស្សនាវដ្តីវិទ្យាសាស្ត្រ នៃវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិកម្ពុជា ទទួលចុះផ្សាយនូវរាល់អត្ថបទវិទ្យាសាស្ត្រ ស្នាដៃស្រាវជ្រាវ សម្រង់អត្ថបទពីសៀវភៅល្បីៗ និងសម្រង់អត្ថបទពីនិក្ខេបបទរបស់បេក្ខជនបណ្ឌិតគ្រប់ឯកទេសផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេសដែលមានលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ និងមានសារប្រយោជន៍សម្រាប់មនុស្សជាតិ សង្គមជាតិ និងភពផែនដី ហើយយើងខ្ញុំក៏ទទួលចុះផ្សាយអត្ថបទផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្មពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាផងដែរ។ ទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនង ៖ ០៩៧ ៧០៨ ១១១១។

សូមអរគុណ!

ការិយាល័យនិពន្ធ ៖ វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិកម្ពុជា

មហាវិថីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី សង្កាត់កាកាប (ពោធិចិនតុង) ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ

ទូរស័ព្ទ/ទូរសារ ៖ ០២៣ ៨៩ ០១ ៦៧, អ៊ីម៉ែល ៖ iric@iric.gov.kh, k_phea@yahoo.com

ប្រវត្តិ និងការវិវត្តវិស័យឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជា

កំណត់ការិយាល័យនិពន្ធ *៖ អត្ថបទខាងក្រោមនេះជាស្នាដៃស្រាវជ្រាវរបស់លោក* ***ចៅ លិន*** *បេក្ខជនបណ្ឌិតវិទ្យាសាស្ត្រនអប់រំ ជំនាន់ទី១ វគ្គទី១ នៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា។ អត្ថបទនេះត្រូវបានលោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត* ***ចាន់ រដ្ឋសុផា*** *ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យណែនាំ ឯកភាពឲ្យផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈក្នុងគោលបំណងទទួលយកនូវការរិះគន់ស្ថាបនាពីសំណាក់មិត្តអ្នកអាន ដើម្បីឲ្យបេក្ខជនបណ្ឌិត អាចយកគំនិតទាំងនោះទៅកែលម្អនិក្ខេបបទបណ្ឌិតរបស់ខ្លួន។*

១- សេចក្ដីផ្ដើម

ការអប់រំសំដៅដល់កិច្ចដំណើរការសិក្សា ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ខាងបុគ្គលិកលក្ខណៈ បញ្ញាសម្បទា កាយ-ចិត្តសម្បទា តាមរាល់សកម្មភាពអ្នកសិក្សា ដើម្បីទទួលបាននូវចំណេះដឹងមូលដ្ឋាន ចំណេះដឹងជំនាញ ចំណេះធ្វើ សមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួន មានសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ គុណធម៌ សីលធម៌ សម្រាប់មនុស្សជាតិទាំងមូលនៅលើពិភពលោក។

ការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា គឺសំដៅដល់ការអប់រំកម្រិតខ្ពស់បំផុត រួមមានកម្រិតអប់រំបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ ដែលនាំទៅដល់ការទទួលបាននូវការអប់រំកម្រិតបរិញ្ញាបត្ររង បរិញ្ញាបត្រ បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ និងបណ្ឌិតមានការទទួលស្គាល់ជាលក្ខណៈជាតិ និងអន្តរជាតិ ឬតម្លៃកម្រិតសមមូល។ គោលនយោបាយ គោលការណ៍ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអប់រំ ត្រូវបានកសាងផែនការគោលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍវិស័យអប់រំ អនុលោមតាមគោលនយោបាយអប់រំរបស់ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាជាតិអប់រំ និងត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការអភិវឌ្ឍ និងការត្រួតពិនិត្យ កែសម្រួលគោលនយោបាយ គោលការណ៍ផែនការ និងយុទ្ធសាស្ត្រអប់រំស្របទៅនឹងគោលនយោបាយ និងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល[1]។

២- គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៤៦ ដល់ឆ្នាំ ១៩៧០

វិស័យឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជា ទើបចាប់បដិសន្ធិក្រោយចប់សង្គ្រាមលោកលើកទី២ គឺក្នុងឆ្នាំ១៩៤៦ និងមានការកកើតគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជាជាបន្តបន្ទាប់ ដូចតទៅ ៖

- ឆ្នាំ១៩៤៦ ៖ កើតមានសាលាមន្ត្រីសុខាភិបាល[2]។ ឆ្នាំ១៩៥៣ បានដូរឈ្មោះទៅជាសាលាភូមិន្ទវិជ្ជាពេទ្យវិញ[3]។ ឆ្នាំ១៩៦២ បានដូរឈ្មោះទៅជាមហាវិទ្យាល័យវេជ្ជសាស្ត្រ ឱសថកម្ម និងវិទ្យាសាស្ត្រឱសថកម្ម[4]។
- ឆ្នាំ១៩៤៩ ៖ កើតមានវិទ្យាស្ថានជាតិផ្នែកច្បាប់ និងសេដ្ឋកិច្ច។ ឆ្នាំ១៩៥៣ បានដូរឈ្មោះមកជាវិទ្យាស្ថានជាតិយុត្តិធម្មសាស្ត្រ និងសេដ្ឋសាស្ត្រវិញ។ ឆ្នាំ១៩៥៧ បានដូរឈ្មោះជាមហាវិទ្យាល័យនីតិសាស្ត្រ។ សាលាទាំងពីរនេះ គ្រប់គ្រងកម្មវិធីសិក្សា និងការបង្រៀនជាឧបសម្ព័ន្ធរបស់សាលាពេទ្យ និងសាលាច្បាប់របស់បារាំងនៅក្រុងប៉ារីស[5]។
- ឆ្នាំ១៩៥៤ ៖ កើតមានពុទ្ធិកសាកលវិទ្យាល័យ ជាគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាផ្នែកព្រះពុទ្ធសាសនា។ ឆ្នាំ១៩៥៤ បានដូរឈ្មោះថា ពុទ្ធិកមហាវិទ្យាល័យព្រះសីហនុរាជ[6]។ ឆ្នាំ១៩៥៥ បានដូរឈ្មោះជាពុទ្ធកសាកលវិទ្យាល័យព្រះសីហនុរាជវិញ[7]។

- ឆ្នាំ១៩៦៥ ៖ មានការកកើតគ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សា ជាច្រើន ដូចជា ៖
  - សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ បង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រមលេខ២២៤ ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៥។
  - សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទបច្ចេកទេសបង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រមលេខ ២២៥ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៥។
  - សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ បង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រមលេខ២២៦ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៥។
  - សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទ វិទ្យាសាស្ត្រកសិកម្ម បង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រម លេខ ២៨៤ ប.រ. ចុះថ្ងៃ ទី២៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៦៥។
  - សាកលវិទ្យាប្រជារាស្ត្រ បង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រមលេខ២៥៨ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦៥។
  - សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទកំពង់ចាម បង្កើតតាមព្រះរាជក្រមលេខ ២២៧ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៥។
  - សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទបាត់ដំបងបង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រមលេខ ២២៩ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៥។
  - សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទតាកែវ-កំពត បង្កើតឡើងតាមព្រះរាជក្រមលេខ ២២៨ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៦៥។

និស្សិតខ្មែរដែលសិក្សានៅគ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សាក្នុងស្រុកពីឆ្នាំសិក្សា១៩៦៤-៦៥ ដល់ ១៩៦៩-៧០ មានចំនួនសរុបទាំងអស់ គឺ ២២.៨៥៩ នាក់[៦]។

គ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សានៅកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៥៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧០ នេះបានបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការរីកចម្រើននិងការវិវត្តន៍វិស័យអប់រំឧត្ដមសិក្សានៅកម្ពុជា ហើយការបង្កើតគ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សា គឺដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការវិវត្តន៍របស់សង្គម ជាពិសេសការកើនឡើងចំនួនសិស្សនៅមធ្យមសិក្សា។ ការបណ្ដុះបណ្ដាលនៅកម្រិតឧត្ដមសិក្សា គេបានកំណត់បញ្ហាចម្បងដោយផ្ដោតទៅលើការគ្រប់គ្រង ការរៀបចំកម្មវិធីសិក្សា ដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការជាក់ស្ដែងរបស់សង្គម។

៣- គ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សាសម័យសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ពីឆ្នាំ១៩៧០ ដល់ ១៩៧៥

គ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សានៅសម័យនេះមិនមានការប្រែប្រួលទេគឺដូចសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយមដែរ។ និស្សិតខ្មែរ ដែលសិក្សានៅគ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សាក្នុងស្រុកពីឆ្នាំសិក្សា១៩៧០-៧១ និង ១៩៧១-៧២ មានចំនួនសរុបទាំងអស់ ១៣.៧០៧ នាក់។ នៅឆ្នាំ១៩៧១ សាកលវិទ្យាល័យនៅតាមខេត្ត មានកំពង់ចាម បាត់ដំបង តាកែវ-កំពត ត្រូវបានបិទទ្វារ ព្រោះបញ្ហាសន្តិសុខ។ និស្សិតនិងសាស្ត្រាចារ្យមួយចំនួនត្រូវបានបាត់ខ្លួន និងមួយចំនួនទៀតបានភៀសខ្លួនមកភ្នំពេញបន្តការសិក្សា ធ្វើឱ្យនិស្សិតនៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្ដមសិក្សាក្នុងក្រុងភ្នំពេញកើនចំនួនឡើងជាង ១ម៉ឺននាក់[៧]។

និស្សិតខ្មែរ ដែលបន្តការសិក្សាផ្នែកឧត្ដមសិក្សានៅបរទេស ឆ្នាំសិក្សា ១៩៧៣-៧៤ និង ១៩៧៤-៧៥ មាន ៖

- និស្សិតអាហារូបករណ៍ទៅសិក្សានៅប្រទេសបារាំង បែលហ្ស៊ិក ស្វីស មានសរុប ៥១នាក់ (ឆ្នាំ១៩៧៣-៧៤)។

- និស្សិតអាហារូបករណ៍របស់រដ្ឋាភិបាលនិងអង្គការនានានៅអូស្ត្រាលី អ៊ឺរ៉ុប និងអាមេរិក មាន សហព័ន្ធអាឡឺម៉ង់, អង់គ្លេស, អូស្ត្រាលី, ប៊ែលហ្ស៊ិក, ប៊ុលហ្គារី, កាណាដា, បារាំង, ហាវ៉ៃ, ជប៉ុន, ឆេកូស្លូវ៉ាគី, សហរដ្ឋ អាមេរិក, សហភាព សូវៀត, យូហ្គោស្លាវី សរុបទាំងអស់ ៣៦៥នាក់ (ឆ្នាំ១៩៧៤-៧៥)។

- និស្សិតដែលទៅសិក្សានៅបរទេស ដោយសោហ៊ុយគ្រួសារ/ខ្លួនឯង ដូចជា អង់គ្លេស, ប៊ែលហ្ស៊ិក, កាណាដា, សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន, បារាំង, ហុងកុង, ស្វីស សរុបទាំងអស់ ៨៤នាក់។ ដូច្នេះ និស្សិតខ្មែរ ដែលបន្តការសិក្សា ផ្នែកឧត្តមសិក្សានៅបរទេសលើពិភពលោក មានចំនួនសរុប គឺ ៥០១ នាក់[10]។

ក្នុងរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ និស្សិតមានពេលវេលារៀនបានតិចតួចណាស់ ហើយគុណភាពនៃការអប់រំឧត្តមសិក្សាបានធ្លាក់ចុះ។ គេឃើញមានកូដកម្ម បាតុកម្មកើនឡើងជាញឹកញយដង ហើយទំនិញនិងគ្រឿងឧបភោគនៅទីផ្សារ ចេះតែឡើងថ្លៃជារៀងរាល់ថ្ងៃរហូតធ្វើឱ្យរបបនេះ ត្រូវដួលរលំនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។

៤- វិស័យអប់រំឧត្តមសិក្សាក្រោយឆ្នាំ ១៩៧៩

គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាកម្ពុជាក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ បានស្ថិតនៅក្រោមសិទ្ធិគ្រប់គ្រងនិងចាត់ចែងរបស់ក្រសួងផ្សេងៗគ្នា ស្របតាមជំនាញវិជ្ជាជីវៈ។ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈនីមួយៗត្រូវពង្រឹងគុណភាពនៃការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សទៅតាមជំនាញ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ និងតាមដានលើសកម្មភាពបង្រៀនរបស់សាស្ត្រាចារ្យ និងសកម្មភាពសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់និស្សិត។ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានបញ្ជូននិស្សិតទៅសិក្សានៅបរទេស ក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ មកសព្វថ្ងៃ គឺចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៨០ ដល់ ២០០៨ មានចំនួនសរុបទាំងអស់ គឺ ១១.៤៧៧ នាក់ ស្រីចំនួន ២.០៤៣នាក់[11]។ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៦ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៩ គោលការណ៍អប់រំជាមូលដ្ឋានរបស់ក្រសួងអប់រំ ចាប់ផ្តើមបង្កើតជាសាលាមតេយ្យសិក្សា សាលាបឋមសិក្សា សាលាមធ្យមសិក្សា សាលាបច្ចេកទេសជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងឧត្តមសិក្សា ក្រោមការជួយឧបត្ថម្ភពីប្រទេសជាសម្ព័ន្ធមិត្តក្នុងប្លុកកុំម្មុយនីស្ត និងសង្គមនិយម។

៥- គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាកម្ពុជា ពីឆ្នាំ១៩៧៩ មកដល់សព្វថ្ងៃ

គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៩៣ ៖ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈមានចំនួន ៩ ដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួង៤ គឺ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា, ក្រសួងកសិកម្ម, ក្រសួងសុខាភិបាល និងក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ។ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាកម្ពុជាពីឆ្នាំ១៩៩៣ មកសព្វថ្ងៃ ៖ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាទាំងអស់ (សាធារណៈនិងឯកជន) មានចំនួន ៧០ នៅតាមខេត្តក្រុង ចំនួន ១៩ ទូទាំងប្រទេស លើកលែងតែខេត្តក្រុង ៥ ទេ ដែលគ្មានគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា។

គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈ មានចំនួន៣០ ដែលគ្រប់គ្រងនិងចាត់ចែងដោយក្រសួងសាមីចំនួន១០ និងទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាទាំងនេះសុទ្ធតែមានទីតាំងគោល និងសាខារបស់ខ្លួននៅតាមខេត្ត-ក្រុង។ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជន មានចំនួន៤០ទៀត ដែលគ្រប់គ្រង និងចាត់ចែងដោយក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា។ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាទាំងនេះសុទ្ធតែមានទីតាំងគោល និងសាខារបស់ខ្លួននៅតាមខេត្ត-ក្រុង។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៤ ដល់ ២០០៩ រាជរដ្ឋាភិបាល និងក្រសួងអប់រំ

យុវជន និងកីឡា បានបញ្ឈប់ការទទួលស្គាល់គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជន ចំនួន ៩ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

តាមជ្រុងមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺពង្រឹងលើវិស័យអប់រំ ដោយបើកទូលាយឱ្យដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធចូលរួមស្របតាមសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី។ នៅចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ វិស័យឧត្តមសិក្សាបានឈានចូលទៅក្នុងយុគសម័យមួយនៃការធ្វើសម្បទា និងការអភិវឌ្ឍគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងដំណាក់កាលថ្មីចុងក្រោយបង្អស់នៃការប្រែប្រួលផ្នែកឧត្តមសិក្សា ដោយសារចំនួននិស្សិតកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់។ តម្រូវការនេះ ធ្វើឱ្យគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជនកើតមានឡើងជាបន្តបន្ទាប់។ រាជរដ្ឋាភិបាលមានតួនាទីត្រួតពិនិត្យលើគុណភាព និងបទដ្ឋានគតិយុត្តិទាំងឡាយ ដែលមានក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ជាសេនាធិការ ។

៦- ការអនុវត្តកម្មវិធីសិក្សានៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាកម្ពុជា

ខ្លឹមសារកម្មវិធីសិក្សាតាមប្រព័ន្ធម៉ោង ៖ ប្រព័ន្ធម៉ោងត្រូវបានគេរៀបចំទៅតាមមុខវិជ្ជានីមួយៗ ដែលគេត្រូវយកមកបង្រៀន។ ចំនួនម៉ោងសរុបនៃមុខវិជ្ជា ត្រូវបានបែងចែកទៅតាមឆមាសនៃឆ្នាំសិក្សា ដើម្បីឈានទៅរកស្តង់ដាររបស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា កំណត់ឱ្យ។ ខ្លឹមសារកម្មវិធីសិក្សាតាមប្រព័ន្ធក្រេឌីត ទើបតែចាប់អនុវត្តពីឆ្នាំ២០០២ មកសព្វថ្ងៃនៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈនិងឯកជននៅកម្ពុជា ដើម្បីឱ្យដូចបណ្តាប្រទេសនានាក្នុងសមាគមអាស៊ាន និងលើពិភពលោក។ គោលបំណងនៃការសិក្សាតាមប្រព័ន្ធក្រេឌីត គឺ ៖

- និស្សិតអាចព្យួរការសិក្សាទៅតាមលទ្ធភាព ក្នុងការបង់ថវិកាចូលរៀនបន្តមុខជំនាញ
- និស្សិតអាចផ្ទេរការសិក្សា ពីគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាមួយទៅគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាមួយទៀតបាន
- សំដៅពង្រឹង និងធានាគុណភាព ឬស្តង់ដារបែបណាមួយ ទៅតាមពេលវេលា និងទីកន្លែង
- ក្នុង ១មុខវិជ្ជាឯកទេស អាចយកមកបង្រៀន ១ក្រេឌីត[12]កន្លះទៅ ៣ក្រេឌីតក្នុង ១ឆមាស
- ១ក្រេឌីតនៅប្រទេសកម្ពុជាគេគិត១៦ម៉ោង។ ១ឆមាសគិត ១៦សប្តាហ៍ រាប់ទាំងពេលប្រឡងផង ត្រូវជា៤ខែ។
- ការសិក្សាមុខវិជ្ជា១ មានរយៈពេល ៣ម៉ោងក្នុង ១សប្តាហ៍ក្នុង ១ឆមាស និស្សិតអាចសន្សំបាន ៣ក្រេឌីត។

៧- និស្សិតកំពុងសិក្សាក្នុងគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈ និង ឯកជន ៖[13]

ក- និស្សិតកំពុងសិក្សាក្នុងឆ្នាំសិក្សា ២០០៨-០៩ សរុបទូទាំងប្រទេស មាន ៖

- ថ្នាក់បណ្ឌិត	សរុប ៖ ៨៦៤នាក់	ស្រី ៖ ៤៧នាក់ (៥,៤៣%)
- ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់	សរុប ៖ ១២ ១០៦នាក់	ស្រី ៖ ១ ៩៦៧នាក់ (១៦,២៤%)
- ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ	សរុប ៖ ១៣៦ ៨៨៦នាក់	ស្រី ៖ ៥២ ៦២៥នាក់ (៣៨,៤៥%)
ក្នុងនេះនិស្សិតអាហារូបករណ៍ ៖ ១៤ ៨៧៥ នាក់		*ស្រី ៖ ៥ ៨១២នាក់ (៣៩,០៧%)*
- ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្ររង	សរុប ៖ ១៧ ១៦២នាក់	ស្រី ៖ ៥ ០៨៦នាក់ (២៩,៦៣%)
ក្នុងនេះនិស្សិតអាហារូបករណ៍សរុប ៖ ២ ៥៦៩នាក់		*ស្រី ៖ ៩១២នាក់ (៣៥,៥០%)*

ខ- និស្សិតបញ្ចប់ការសិក្សាក្នុងឆ្នាំសិក្សា ២០០៨-០៩ សរុបទូទាំងប្រទេស មាន ៖

- ថ្នាក់បណ្ឌិត	សរុប ៖ ២៦នាក់	ស្រី ៖ ១នាក់ (៣,៨៤%)

- ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ សរុប ៖ ៤១២នាក់ ស្រី ៖ ១១០នាក់ (២៦,៦៩%)
- ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ សរុប ៖ ២៤ ១៣៦នាក់ ស្រី ៖ ៩ ២២៦នាក់ (៣៨,២២%)
- ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្ររង សរុប ៖ ៨ ១០៦នាក់ ស្រី ៖ ២ ១០១នាក់ (២៥,៩១%)

៨- សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

វិស័យអប់រំឧត្តមសិក្សាពីឆ្នាំ១៩៧៩ ដល់១៩៩៣ នៅកម្ពុជាមិនបានអនុវត្តឱ្យបានសមស្របទៅតាមនិយាម និងរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងត្រឹមត្រូវតាមស្តង់ដារតំបន់និងអន្តរជាតិនៅឡើយ ប៉ុន្តែផ្លែផ្កា (គុណភាព) នៃការអប់រំអាចទទួលយកបាន ។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៣ មកដល់បច្ចុប្បន្ន ការអប់រំឧត្តមសិក្សាបានកែប្រែពីប្រព័ន្ធម៉ោងទៅជាប្រព័ន្ធក្រេឌីតវិញ។ រចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំង និងកម្មវិធីសិក្សា គឺធ្វើឡើងទៅតាមតម្រូវការចាំបាច់របស់គ្រឹះស្ថានសិក្សា និងទៅតាមតម្រូវការរបស់អ្នកសិក្សា។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៧ មកគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជន បានកើតជាបន្តបន្ទាប់ដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់អ្នកសិក្សា ព្រោះគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈ មិនអាចទទួលយកបានអស់នូវចំនួននិស្សិត ដែលកើនឡើងដ៏លើសលប់នេះ។ គេអាចវាយតម្លៃបានថា ទោះបីជាការអនុវត្តមិនបានត្រឹមត្រូវទៅតាមទ្រឹស្តីក៏ដោយ ក៏គេនៅតែទទួលបានជោគជ័យគួរឱ្យកត់សម្គាល់ បើធៀបទៅនឹងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងតំបន់៕

កំណត់សម្គាល់ឯកសារយោង ៖

[1]ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២០៧/០៣២ ចុះថ្ងៃទី៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការអប់រំ។

[2]ព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ ១០៣ ន.ស. ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៤៦។

[3]ព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ ៥១៣ ន.ស. ចុះថ្ងៃទី១២ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៥៣។

[4]ព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ ១២០ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែមីនា ឆ្នាំ ១៩៦២។

[5]ចាន់ រដ្ឋសុជា ៖ ប្រវត្តិអប់រំកម្ពុជា ភាគ ៣ ភ្នំពេញ ២០០៧ ទំព័រ ៣៨៧ ។

[6]ព្រះរាជក្រម លេខ ៨៧៩ ន.ស. ចុះថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៥៤។

[7]ព្រះរាជក្រម លេខ ៦៣៨ ន.ស. ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៥៥។

[8]ចាន់ រដ្ឋសុជា ៖ ប្រវត្តិអប់រំកម្ពុជា, សម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម, ភ្នំពេញ ២០០៧។

[9]ចាន់ រដ្ឋសុជា ៖ ប្រវត្តិអប់រំកម្ពុជា ភាគ ៣ ភ្នំពេញ ២០០៧ ទំព័រ ៥៨៧។

[10]ចាន់ រដ្ឋសុជា ៖ ប្រវត្តិអប់រំកម្ពុជា ភាគ ២ ភ្នំពេញ ២០០៧ ទំព័រ ១៤៨។

[11]របាយការណ៍របស់ការិយាល័យអាហារូបករណ៍និងកម្មវិធីសិក្សានៃនាយកដ្ឋានទំនាក់ទំនងវប្បធម៌និងអាហារូបករណ៍ ឆ្នាំ២០០៩។

[12] មួយក្រេឌីតស្មើនឹង ១៦ ម៉ោង។

[13]របាយការណ៍របស់នាយកដ្ឋានឧត្តមសិក្សា ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩។

ទស្សនាវដ្តីវិទ្យាសាស្ត្រ
នៃវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិកម្ពុជា

The scientific Journal of the International Relations Institute of Cambodia

នាយកការផ្សាយ	៖ បណ្ឌិត សុខ ទូច	Publisher	: Dr. Sok Touch
និពន្ធនាយក	៖ លោក គិន ភា	Editor-in-chief	: Mr. Kin Phea
គណៈកម្មការនិពន្ធ	៖ លោក ឯម សុវណ្ណារ៉ា	Editorial Committee	: Mr. Em Sovannara
	លោក ហ៊ាន ស្រស់		Mr. Hean Sras
	លោក យង់ ពៅ		Mr. Yang Poeu
	លោក សូ មេន		Mr. So Men
	លោក ហេង ប៊ុនសុង		Mr. Heng Bunsong
ការីនិពន្ធ	៖ លោក ប៊ុន ធឿន	Editorial Staff	: Mr. Bun Thoeun
	លោក កា ម៉ាធុល		Mr. Ka Mathul
	លោក អៀង សាវឿន		Mr. Ieng Savoeun
	លោក ឈុន ផាវ៉េង		Mr. Chhun Phaveng
	លោក ពៅ ប៉ូលីណែល		Mr. Poeu Polinel
គណៈកម្មការពិនិត្យអក្ខរាវិរុទ្ធ និងបកប្រែ ៖		Orthographic and Translation Team :	
	លោក តឹក មេង		Mr. Tek Meng
	លោក ហុង វណ្ណៈ		Mr. Hong Vanak
	លោក ឈត ប៊ុនថង		Mr. Chhort Bunthang
	លោក សាន លាង		Mr. San Leang
	លោក ឈឹម ផាន់ណា		Mr. Chhim Phanna
ផ្នែកបច្ចេកទេស	៖ លោកស្រី ហេង ដារី	Technical Team	: Mrs. Heng Dary
	លោក អ៊ុច លាង		Mr. Uch Leang
ផ្នែកទីផ្សារ និងចែកផ្សាយ ៖		Marketing and Distribution Team :	
	លោក គី សេរីវឌ្ឍន៍		Mr. Ky Sereyvath
	លោក យូ គង្គា		Mr. You Kungkea
	លោក លាវ ផារុន		Mr. Leav Pharun
	លោក សុង ចំណាន		Mr. Song Chamnan
	លោក ធន ឆាយពិសិដ្ឋ		Mr. Thon Chhay Piseth